

**ҚОСЫМША БІЛІМ БЕРУ МЕКЕМЕЛЕРІНДЕ МЕКТЕПКЕ
ДЕЙІНГІ ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРҒА ҚОСЫМША БІЛІМ БЕРУ
БОЙЫНША ӘДІСТЕМЕЛІК ҚЫЗМЕТ**

Жанна Рыскалиевна Саятова

**Павлодар облысының білім беру басқармасы,
Павлодар қаласы білім беру бөлімінің
«Жігер» балалар – жасөспірімдер клубы»
коммуналдық мемлекеттік қазыналық кәсіпорның
ӘДІСКЕРІ.**

Әдістемелік қызметтің мәні мен ерекшеліктері қосымша білім беру жүйесінде.

Балаларға қосымша білім беру жүйесінің сәтті дамуы оның теориясы мен әдістемесін жасамай мүмкін емес. Бұл процесте әдістемелік қызмет маңызды рөл атқарады. Ғылыми әдебиеттерде әдістемелік қызмет әдістемелік білімді алуға, жүйелеуге және таратуға бағытталған іс-шаралар жиынтығы ретінде қарастырылады. Әдістемелік қызметтің негізгі субъектілері-кәсіби түрде айналысатын әдіскерлер. Әдістемелік қызмет әдіскердің басқалармен қатар жүзеге асыратын кәсіби қызметінің аспектілерінің бірі болып табылады (мысалы, педагогикалық, ұйымдастырушылық-бұқаралық және т. б.) ол ең алдымен балаларға қосымша білім беру теориясын, әдістемесі мен практикасын зерделеуді және оқу-тәрбие процесінде білім беру процесін жүзеге асыру және талдау әдістемесін әзірлеуді қамтиды

Әдістемелік қызметтің негізгі түрлері:

- * өздігінен білім алу,
- * әдістемелік зерттеу,
- * озық тәжірибені сипаттау және жалпылау,
- * әдістемелік өнім жасау,
- * педагог кадрларды оқыту, әдістемелік басшылық,
- * әдістемелік көмек,
- * әдістемелік түзету.

Қосымша білім беру мекемесінің әдістемелік қызметі-педагогтің шығармашылық әлеуетін жан-жақты дамытуға, сайып келгенде, оқу-тәрбие процесінің сапасы мен тиімділігін арттыруға, білім алушылардың білімділік, тәрбиелілік және даму деңгейін арттыруға бағытталған ғылым мен практиканың жетістіктеріне негізделген шаралардың тұтас жүйесі.

Әдістемелік жұмыс-әр педагогтің біліктілігі мен кәсіби шеберлігін жан-жақты арттыруға, педагогикалық ұжымдардың шығармашылық әлеуетін дамытуға және арттыруға бағытталған өзара байланысты шаралар, іс-қимылдар, іс-шаралар жүйесі. Оның негізі-педагогикалық ғылымның жетістіктері, озық педагогикалық тәжірибе және болып жатқан педагогикалық процестерді талдау.

Қосымша білім беру педагогының, әдіскердің, білім беру мекемесі басшысының қызметі әдістемелік қамтамасыз етуді мүмкін емес.

Мазмұн тұрғысынан әдістемелік қамтамасыз ету-бұл қажетті ақпарат, оқу-әдістемелік кешендер, яғни балаларға қосымша білім беру жүйесінің педагог қызметкерлерінің бағдарламалық-әдістемелік, ғылыми-эксперименттік, тәрбиелік, ұйымдастырушылық-бұқаралық, бос уақыт және ойын-сауық іс-әрекеттерін тиімді жүзеге асыруға ықпал ететін және қамтамасыз ететін әртүрлі әдістемелік құралдар.

Қызмет түрі ретінде әдістемелік қолдау-Бұл әдістемелік өнімдердің әртүрлі түрлерін құруға, мұғалімдердің әртүрлі санаттарына әдістемелік көмек көрсетуге, оң педагогикалық тәжірибені анықтауға, зерттеуге, жалпылауға, қалыптастыруға және таратуға бағытталған процесс.

Іс-әрекеттің кез-келген түрін әдістемелік тұрғыдан қамтамасыз ету дегеніміз- бұл қызметті жүзеге асыратын адамға уақытында көмектесу, қиындықтарды әдістемелік тұрғыдан сауатты жою, педагогикалық, әдістемелік, тәрбиелік, білім беру қызметін ұйымдастыруға және жүзеге асыруға байланысты туындаған сұрақтарға негізделген жауаптар беру.

Компетентность и профессионализм методиста дополнительного образования

Характеризуя трудовую деятельность профессионала, обычно употребляют понятия «компетентность», «профессионализм», «квалификация». При этом каждый может вкладывать в них свой собственный смысл. Компетентность, по мнению некоторых авторов, уже, чем профессионализм, поскольку профессионализм характеризует трудовую деятельность человека в целом, а компетентность – её определённые области. Поэтому, например, можно говорить о личностной, индивидуальной, специальной компетентности. Квалификация наиболее близка понятию «профессионализм» и может быть использована как его синоним. Эти понятия используются:

- в нормативном смысле (работа требует высокого профессионализма или высокой квалификации);

- для характеристики деятельности конкретного человека (педагог обладает высоким уровнем профессионализма или высокой квалификацией).

В первом случае имеются в виду нормативные требования профессии к личности человека, его профессиональным знаниям и умениям, то есть компетентности. Во втором говорится, насколько специалист ими обладает.

Уровни профессионализма

Можно выделить пять уровней профессионализма:

- 1) допрофессионализм,
- 2) профессионализм,
- 3) суперпрофессионализм,
- 4) послепрофессионализм, а также отличать истинный профессионализм от
- 5) непрофессионализма

Допрофессионализм включает в себя

три этапа:

I – первичное ознакомление с профессией;

II – адаптация в профессии;

III – самоактуализация: осознание себя как индивидуальности, развитие способностей к самодиагностике, определение своих возможностей и своего предназначения в профессии. На первом уровне – этапе развития профессионализма происходит освоение способов решения основных профессиональных задач, выработка индивидуального профессионального почерка, стиля педагогической деятельности, а также осознание своих слабых и сильных сторон как профессионала, что крайне важно для анализа собственной индивидуальной методической системы.

2) Профессионализм — это свободное владение профессией, мастерство, помогающее оптимизировать индивидуальную методическую систему.

3) Суперпрофессионал может проявляться как творец в педагогической деятельности, универсал и, наконец, профессионал, способный к дальнейшему собственному самопроектированию и, следовательно, конструированию авторской методической системы.

4) Послепрофессиональный период — это этап завершения профессиональной деятельности, когда учитель уже может выполнять функции консультанта, эксперта, наставника, обучающего других технологии конструирования авторской программы, технологий, методической и педагогической систем.

5) Помимо этого, в особую группу выделяются **непрофессионалы-педагоги**, которые, независимо от стажа, выполняют работу по собственным или чужим профессионально искаженным нормам.

Позиции методиста как специалиста

В каждой профессии существует множество различных позиций, в которых выступает специалист. Методист выполняет роли преподавателя, исследователя, воспитателя, руководителя, социального педагога, руководителя профессиональной группы, субъекта собственного профессионального развития. Есть и определенная закономерность в овладении педагогом различными сторонами своей профессии.

В начале профессиональной деятельности у педагога, как правило, сильнее выражена роль предметника, так как в период становления идет освоение содержания обучения. Затем формируется позиция методиста; в период зрелости педагог все больше внимания начинает уделять процессу обучения, методам его совершенствования. Вместе с мастерством появляется потребность в осмыслении и анализе своей деятельности, более глубокой педагогической оценке достижений воспитанников. Данные особенности необходимо учитывать, разрабатывая стратегию профессионального роста педагогов в системе методической работы.

Қосымша білім беру мекемесінің әдіскері

Әдіскер. Бұл кім және ол не? Лауазым немесе мамандық? Оқу орнында әдіскер қандай функцияларды орындауы керек?

Әдетте, кадрлардың жетіспеушілігінен және олардың кәсіби еместігінен әдіскер — «Білекті бірді жығар, Білімді мыңды жығар», айтар яғни бәрін жасайды: ол ақпарат беруші, талдаушы, әзірлеуші және ұйымдастырушы. Соңғы жылдары педагогтар эксперимент жүргізу техникасы, авторлық бағдарламаларды әзірлеу, өздерінің әдістемелік әзірлемелерін және т.б. сараптау бойынша көмекке деген қажеттілікті барынша қатты сезіне бастады, бір сөзбен айтқанда, жаңа функцияларды орындайтын жаңа сапа әдіскеріне нақты сұраныс қалыптаса бастады.

Әдістемелік қызметтің функцияларына байланысты-ақпараттық, аналитикалық, жоспарлау-болжау, жобалау, оқыту, ұйымдастырушылық және үйлестіру-әдіскерлерді қызмет бағыттары бойынша бөлу керек. Осы тұрғыдан алғанда, әдіскердің жаңа мамандықтары бар: әдіскер-информатор, әдіскер-талдаушы, әдіскер-болжамшы, әдіскер-жобалаушы, әдіскер-ұйымдастырушы, әдіскер-үйлестіруші және т. б.

Бүгінгі таңда әдіскер әкімші емес, мекемедегі билік өкілі емес, ең алдымен мұғалімге өзінің мақсатын табуға көмектесетін маман.

Әдістемелік қызмет-бұл өзара әрекеттесу (әсер емес!) қамтамасыз етілетін қызмет субъектілерімен әдіскер; ол талап етілуі және мекеменің әдістемелік қызметімен өзара іс-қимыл жасау қажет деп санайтын адамдарға бағытталуы тиіс

Әдістемелік қызмет туралы маңызды идеяларға сүйене отырып, әдіскердің жетекші міндеттерін тұжырымдауға болады:

- кәсіби педагогтердің өзекті қажеттіліктерін қанағаттандыру;
- жақын болашақта тәжірибемен талап етілетін педагогтердің жаңа кәсіби қажеттіліктерін қалыптастыру;
- педагогті шығармашылық ізденіске қосу үшін жағдайларды қамтамасыз ету;
- мұғалімге ынтымақтастыққа қосылуға көмектесетін өзара әрекеттесу моделін құру.

Әдіскер мұғалімнің шығармашылық мүмкіндіктерін анықтау арқылы үздіксіз білім беру мәселелерін шешеді. Кешегі /сапасы төмен/ кеңестер мен нұсқауларды бермеуге тырысады, сонымен қатар ол мұғалімнің дамуына бағдар болуға, өзекті міндеттерді ашып, өз іс-әрекеттерін түсіндіре отырып, ынтымақтастық пен диалогынын жетекшісі болып табылады.

Қосымша білім беру ұйымы әдіскерінің кәсіби қызметінің мазмұны.

1. Әдіскердің диагностикалық-аналитикалық қызметі.

Диагностикалық құралдарды дайындау. Оқушылардың диагностикасы. Мұғалімнің диагностикасы. Қосымша білім беру мұғалімінің сабағын талдау. Тәрбиелік іс-шараны талдау. Қосымша білім берудегі іс-әрекеттің проблемалық-бағытталған талдауы. Диагностикалық-аналитикалық қызмет нәтижелерін өңдеу және рәсімдеу. Білім беру үдерісі нәтижелілігінің мониторингі.

2. Қосымша білім беруді бағдарламалық-әдістемелік қамтамасыз етуді жобалау бойынша қызмет.

ҚБМ /қосымша білім беру мекемесі/ әдістемелік қызметін жоспарлау. Қосымша білім беру мекемесін дамыту бағдарламасын жобалау. Қосымша білім берудің білім беру бағдарламасын әзірлеу. Білім беру бағдарламаларын, дидактикалық және әдістемелік материалдарды әзірлеуде педагогтерге консультациялық көмек көрсету. ҚБМ әдістемелік кеңесінің жұмысын жоспарлау және ұйымдастыру.

3. Қосымша білім беру педагогтерінің біліктілігін арттыру бойынша қызмет.

Біліктілікті арттыру бағдарламаларын әзірлеу. Бағдарламаны іске асыру нысандары-дәстүрлі (жеке: кеңес беру, кеңес беру, өздігінен білім алу, тағылымдама, тәжірибелі педагогтердің сабақтарына қатысу, тәлімгерлік, жеке әдістемелік тақырыппен жұмыс және т. б.; топтық: шығармашылық топтардың отырыстары, жас маман мектебі, психологиялық-педагогикалық проблемалық семинарлар, дөңгелек үстелдер және т. б.); ұжымдық: ғылыми-практикалық педагогикалық конференциялар, педагогикалық оқулар, психологиялық-педагогикалық проблемалар бойынша дәрістер, әртүрлі көрмелер, бірыңғай әдістемелік тақырыппен ұжымның жұмысы;) және дәстүрлі емес (Педагогикалық ринг, пікірталас, педагогикалық идеялар жәрмеңкесі, шығармашылық және педагогикалық шеберханалар, шеберлік сыныптары, іскерлік және рөлдік ойындар, Педагогикалық шеберлік конкурстары, тағылымдамадан өту аландары). Біліктілікті арттырудың ерекше формасы ретінде бейіндер бойынша әдістемелік бірлестіктер. Бағдарламаларды әдістемелік қамтамасыз ету: көрнекілікті, презентацияны дайындау, қызметкерлердің біліктілігін арттыруды есепке алу картотекасын жүргізу.

4. Сараптамалық-аттестациялық қызметі

Педагогтердің әдістемелік әзірлемелерін, олардың зерттеулері мен жұмыстарының жарияланымдарын рецензиялау. Білім беру бағдарламасын сараптау, оны жүзеге асыру бойынша практикалық қызмет, ОӘК/оқу әдістемелік кешені/: бағалау тәсілдері, сараптамалық қорытынды ресімдеу. Аттестаттау барысындағы сараптамалық диагностика. Сараптаманың ерекше түрі ретінде әдістемелік өнімді рецензиялау.

5. Қосымша білім беру мәселелері бойынша ақпараттық-баспа қызметі.

Кәсіби маңызды ақпаратты өңдеу, балаларға қосымша білім беру бойынша педагогикалық, әдістемелік, ақпараттық материалдарды жүйелеу. Медиатека қорларын құру және пайдалану. Қазіргі тәжірибені зерттеу және жалпылау. Ақпараттық бюллетеньдер шығару. Әдістемелік материалдарды (ұсынымдарды, әзірлемелерді, сценарийлерді және т.б.) ресімдеу. Педагогтар мен оқушыларға арналған әдістемелік және дидактикалық құралдарды, мақалаларды баспаға дайындау. Балаларға қосымша білім беру бойынша жарнамалық материалдарды әзірлеу. Қызметті бұқаралық ақпарат құралдарында жариялау.

6. Әдіскердің қосымша білім берудің мақсаттарын, мазмұнын, формалары мен педагогикалық технологияларын жаңарту бойынша эксперименттік қызметі.

Педагогикалық шығармашылық және инновациялық қызмет. Тақырыпты анықтау. Қызмет бағдарламасын құру. Экспериментті

жоспарлау. Эксперименттік қызметті жүзеге асыру. Нәтижелерді ресімдеу. Эксперименттік жұмысты жүзеге асырудың тиімділігін қамтамасыз ету үшін бейіні бойынша ғылыми-зерттеу ұйымдарымен, жоғары оқу орындарымен, біліктілікті арттыру жүйесімен байланыс орнату. Эксперименттік қызметтің нәтижелерін жоспарлау, мазмұны, бақылау, қадағалау бойынша құжаттаманы жүргізу, материалдарды баспаға дайындау және оларды практикада пайдалануға ұсыну.

7. Қосымша білім беру мұғалімінің міндеттерін шешу үшін жеке әдістемелік қолдау.

Педагогтің білім беру қызметін сүйемелдеу кезеңдері. Педагогті толыққанды іске асыру үшін жағдай жасау. Қызметті жоспарлауға көмек. Топтарды жинақтау және оқушылар контингентінің сақталуы мәселелерінде көмек көрсету. Оқушылармен алғашқы кездесу. Сабақты дайындауға, өткізуге және өзін-өзі талдауға көмектесу. Балаларға қосымша білім берудің білім беру бағдарламасын іске асыру бойынша педагогті әдістемелік сүйемелдеу. Білім беру ортасын құру бойынша қосымша білім беру мұғалімін әдістемелік қолдау. Балаларды оқыту, тәрбиелеу және дамытудың заманауи технологиялары туралы жан-жақты және өзекті ақпарат беру. Өз қызметінің нәтижелілігін талдау және бағалау мәселелері бойынша кеңес беру. Қосымша білім беру мұғалімдерінің қалалық және Бүкілресейлік бағдарламалар мен конкурстарға қатысуын әдістемелік қолдау. Әдіскердің қосымша білім беру мұғалімінің қиындықтарын анықтау және ескерту.

**Организация
методической службы
по дополнительному образованию детей дошкольного возраста
в учреждениях дополнительного образования**

Современные учреждения дополнительного образования детей в последнее время активно осваивают программы и формы работы с дошкольниками. Это обусловлено многими причинами, и в первую очередь запросом родителей на раннее развитие детей.

В учреждения дополнительного образования занимаются дети, посещающие детский сад, и так называемые «домашние дети», не посещающие детский сад. У детей, которые не посещают дошкольные учреждения, ограничен круг контактов в социальной сфере.

Общение дошкольника со сверстниками может возникать и развиваться только на основе общения со взрослыми, которые выступают как источник положительного социального подкрепления в построении взаимоотношений с другими детьми. Материальная база учреждения дополнительного образования позволяет организовать разнообразные практические занятия по разным направлениям творческой деятельности, в оборудованных специализированных кабинетах.

В учреждения дополнительного образования можно объединять в одну группу детей, обладающих сходными качествами: одаренных, с ограниченными возможностями здоровья, с одинаковыми интересами.

В штате учреждения дополнительного образования работают не только педагоги дополнительного образования, но и психологи, логопеды, учителя казахского, английского языка, педагоги декоративно-прикладного искусства тренера по различным спортивным направлениям.

Педагоги дополнительного образования обладают специальными знаниями и умениями как по направлению деятельности (художественному, техническому, спортивному, экологическому и др.), так и по формированию у детей навыков общения, сенсорному развитию и других качеств, важных для дошкольников.

Одной из главных возможностей учреждения дополнительного образования в работе с дошкольниками является то, что в нем можно создать многоуровневую развивающую среду, включающую следующие уровни:

- среда общения педагогов, работающих с группой, педагогов с детьми группы;
- организация разнообразных видов деятельности;
- языковая среда;
- взаимодействие с родителями дошкольников;
- развивающая предметная среда;
- взаимодействие с социальными институтами.

Широкое распространение в учреждения дополнительного образования получили такие формы работы с дошкольниками, как школа раннего развития, студия (изобразительного искусства, хореографические, иностранных языков), школа творческой ориентации и т. д. Это в основном комплексные формы, которые позволяют развивать разные сферы личности ребенка, помогают ему определиться в выборе своих познавательных интересов, в подготовке к школе.

В КГКП ДПК «Жигер» в основном реализуют следующие направления работы с дошкольниками: подготовка детей к школе; развитие речи; развитие логики; творческое развитие; физическое развитие, развитие вокальных данных и др.

Организация работы с дошкольниками в учреждения дополнительного образования требует выполнения следующих условий:

- организация педагогического, психологического и логопедического обследования детей для составления общей и индивидуальных образовательных программ;
- составление расписания занятий;
- создание условий для посещения родителями занятий, включение их в образовательный процесс, совместный анализ поведения и общения ребенка с целью обогащения домашнего воспитания детей;
- организация консультаций логопеда, педагога;
- исследование мнения родителей о содержании и организации занятий.

Изучив особенности организации методической работы с детьми дошкольного возраста в учреждениях дополнительного образования, можно отметить, что педагог занимает ключевую позицию в образовательном процессе: от его квалификации, личностных качеств и профессионализма зависит решение многих образовательных проблем. Нередко из-за недооценки этого фактора тормозится процесс развития учреждения, а потому задача состоит в создании таких условий, в которых педагоги могли бы реализовать свой творческий потенциал.

Реальными возможностями для решения этой задачи в системе дополнительного образования обладает методическая служба

Методическая служба должна принимать непосредственное участие в разработке положений о педагогическом и методическом советах, организовать разработку других видов необходимой документации: планов и отчетов, должностных инструкций и т.п. Это является одним из условий, повышающих эффективность работы методической службы и результативность деятельности учреждения в целом.

Основными элементами методической деятельности при таком подходе являются:

- оказание организационно-методической и технической помощи педагогу в обучении и воспитании детей;
- внедрение в практику научных исследований и достижений передового опыта, забота о научной и теоретической компетентности педагога;
- доведение до сведения педагогов нормативных документов;
- организация системы повышения квалификации педагогов;
- руководство работой методических объединений и творческих групп педагогов.

Особую значимость деятельности методической службы придают следующие задачи:

- обеспечение развития учреждения дополнительного образования детей;
- развитие творческого потенциала педагогов, выявление и обобщение опыта лучших, выделение в нём главного и доведение до сотрудников;
- разработка и внедрение новых технологий обучения и воспитания; достижение высокого качества образовательного процесса, основанного на современной педагогической парадигме;
- разработка образовательных программ дополнительного образования нового поколения;
- организация проведения опытно-экспериментальной работы.

Педагог дополнительного образования сегодня находится в принципиально новых условиях, для которых характерно:

- отсутствие жесткой регламентации в работе;
- значительное расширение возможностей получения информации;
- модернизация социальных функций педагога, изменение системы ценностей, развитие индивидуальности, стиля, готовности к принятию решений, мобильность применения профессиональных качеств.

Для творческого педагога - это благо, а для большинства - это проблема, которая решается при условии, если деятельность методической службы будет усиливаться и развиваться.